

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» щодо державної підтримки та економічного відновлення ракетно-космічної галузі в умовах воєнного стану та проекту Закону про внесення змін до розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» щодо забезпечення діяльності державних підприємств, які здійснюють космічну діяльність, в умовах воєнного стану
(реєстр. № 12271 від 2 грудня 2024 року,
реєстр. № 12271-1 від 19 грудня 2024 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 4 та 23 грудня 2024 року відповідно Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 10 січня 2025 року (протокол № 179) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» щодо державної підтримки та економічного відновлення ракетно-космічної галузі в умовах воєнного стану (реєстр. № 12271 від 2 грудня 2024 року), поданий народним депутатом України Соколовим М. В., (далі – Законопроект реєстр. № 12271) та альтернативний до нього проект Закону про внесення змін до розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» щодо забезпечення діяльності державних підприємств, які здійснюють космічну діяльність, в умовах воєнного стану (реєстр. № 12271-1 від 19 грудня 2024 року), поданий народним депутатом України Масловим Д. В., (далі – Законопроект реєстр. № 12271-1).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту реєстр. № 12271 його розроблено з метою адаптації до умов воєнного стану та вдосконалення порядку здійснення заходів, які збільшуватимуть інвестиційну привабливість суб'єктів ракетно-космічного комплексу, та законодавчих актів, що стосуються питань виконавчого провадження, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, спрямованих на створення передумов для унеможливлення зупинки роботи цієї стратегічно важливої галузі та підвищення її ефективності.

Для досягнення зазначеної мети Законопроектом реєстр. № 12271 пропонується доповнити пункт 103 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» положеннями, що передбачають, тимчасово, на період до припинення або скасування правового режиму воєнного стану в Україні, зупинення вчинення виконавчих дій та заходів

примусового виконання рішень (у тому числі накладення арешту на майно та кошти), боржником за якими є державне підприємство «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова», а також зняття арештів, накладених на кошти та майно цього державного підприємства.

На думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, прийняття зазначеного проекту Закону дозволить не допустити скорочення обсягів замовлень на ракетно-космічну продукцію, пришвидшити відновлення обсягів його виробництва та запуск нових виробничих майданчиків державного підприємства «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова», а також збільшить надходження коштів до Державного бюджету від господарської діяльності підприємства.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту реєстр. № 12271-1 його розроблено для забезпечення діяльності державних підприємств, які здійснюють космічну діяльність відповідно до Закону України «Про космічну діяльність», в умовах воєнного стану.

На відміну від Законопроекту реєстр. № 12271, альтернативним Законопроектом реєстр. № 12271-1 пропонується доповнити розділ XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» положеннями, згідно з якими тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, юридичні особи - боржники, які є державними підприємствами, що здійснюють космічну діяльність відповідно до Закону України «Про космічну діяльність», на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями, можуть здійснювати видаткові операції з поточних рахунків та сплачувати податки, збори без урахування такого арешту відповідно до пункту 105 цього розділу.

При цьому пропонується доповнити зазначений розділ Закону пунктом 105, в якому визначити спеціальний порядок здійснення видаткових операцій з поточних рахунків та надати можливість сплачувати податки та збори для державних підприємств, що здійснюють космічну діяльність відповідно до Закону України «Про космічну діяльність», на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями.

Зазначений проект Закону, на думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, забезпечить діяльність державних підприємств, які здійснюють космічну діяльність відповідно до Закону України «Про космічну діяльність», в умовах воєнного стану.

Розглядаючи Законопроекти, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Конституцією України визначено, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1); органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19); права і свободи людини і громадянина захищаються судом (частина перша статті 55).

Порядок виконання судових рішень визначається виключно законами України, а Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, до повноважень якого належить прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85, пункт 14 частини першої статті 92 Конституції України).

Частинами першою та другою статті 1291 Основного Закону України встановлено, що суд ухвалює рішення іменем України; судові рішення є обов'язковим до виконання; держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку.

Виконання судового рішення є невід'ємною складовою права кожного на судовий захист і охоплює, зокрема, визначений у законі комплекс дій, спрямованих на захист і поновлення порушених прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави (абзац третій пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 13 грудня 2012 року № 18-рп/2012).

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України 15 травня 2019 року № 2-р(П)/2019 обов'язкове виконання судового рішення є необхідною умовою реалізації конституційного права кожного на судовий захист, тому держава не може ухилятися від виконання свого позитивного обов'язку щодо забезпечення виконання судового рішення задля реального захисту та відновлення захищених судом прав і свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави. Позитивний обов'язок держави щодо забезпечення виконання судового рішення передбачає створення належних національних організаційно-правових механізмів реалізації права на виконання судового рішення, здатних гарантувати здійснення цього права та обов'язковість судових рішень, які набрали законної сили, що неможливо без їх повного та своєчасного виконання (абзац восьмий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення).

При цьому, беручи до уваги викладене, Комітет вважає за необхідне відзначити, що сприяння виконанню державних замовлень на виготовлення оборонної продукції, зокрема ракетного озброєння для забезпечення потреб Сил оборони України є одним із пріоритетних питань, що потребує належної уваги.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до поданих законопроектів.

Апарат Ради національної безпеки і оборони України за результатами опрацювання Законопроекту реєстр. № 12271 повідомив, що не заперечує стосовно його прийняття.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини за результатами опрацювання законопроектів поінформував, що Законопроект реєстр. № 12271 не підтримується, водночас Законопроект реєстр. № 12271-1 підтримується за умови врахування застереження.

Державне космічне агентство України повідомило про підтримку прийняття Законопроекту реєстр. № 12271-1, а також надало деякі свої пропозиції та зауваження до його тексту.

Згідно з інформацією, наданою Офісом підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу, відміна примусового стягнення заборгованості має ознаки надання економічної переваги підприємству в контексті державної допомоги (див. п. 110 Повідомлення Комісії про поняття державної допомоги в статті 107(1) ДФЄС (2016/С 262/01)), що вимагає аналізу та оцінки уповноваженим органом з огляду на допустимість такого заходу. Враховуючи положення статті 472 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, запропонований тимчасовий захід в умовах дії воєнного стану не суперечать зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції. Крім того, припинення примусового виконання судових рішень про стягнення заборгованості може становити порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та статті 1 Першого протоколу до цієї Конвенції (право на справедливий суд включає право на обов'язкове та своєчасне виконання судових рішень, а невиконання фінансових зобов'язань боржником становить порушення прав власника).

Стосовно Законопроекту за реєстр. № 12271-1 Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу зазначає, що правовідносини, які планується ним врегулювати, не регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію з ЄС.

Обговоривши положення законопроектів з урахуванням висловлених до них зауважень, члени Комітету дійшли висновку, що запропонований Законопроект за реєстр. № 12271 підхід є більш збалансованим, оскільки сприятиме досягненню поставленої мети, при цьому не допускаючи порушення прав та законних інтересів стягувачів, на користь яких винесені відповідні судові рішення.

Водночас члени Комітету вирішили, що під час підготовки Законопроекту за реєстр. № 12271 до другого читання слід опрацювати питання доцільності виключення з обмежень виплат, передбачених судовими рішеннями у справах про стягнення заробітної плати та про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

На підставі викладеного, а також відповідно до статей 93, 111 та 114 Регламенту Верховної Ради України Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» щодо державної підтримки та економічного відновлення ракетно-космічної галузі в умовах воєнного стану (реєстр. № 12271 від 2 грудня 2024 року), поданий народним депутатом України Соколовим М. В., та проект Закону про внесення змін до розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» щодо забезпечення діяльності державних підприємств, які здійснюють космічну діяльність, в умовах воєнного стану (реєстр. № 12271-1 від 19 грудня 2024 року), поданий народним депутатом України

Масловим Д.В., та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу законопроект за реєстр. № 12271, у зв'язку з чим законопроект за реєстр. № 12271-1 відхилити.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції, органів виконання покарань та пробації Фріс І.П.

Голова Комітету

Д. В. МАСЛОВ

